

3) Електронне урядування: переведення державних послуг в онлайн-формат для зручності та прозорості.

4) Цифровізація соціальної сфери: впровадження цифрових рішень в освіті та медицині.

5) Підвищення конкурентоспроможності: стимулювання бізнесу до впровадження цифрових технологій, створення сприятливого середовища для ІТ-інновацій.

6) Забезпечення кібербезпеки: створення захищеного цифрового простору для громадян та бізнесу.

7) Інтеграція та стандартизація: гармонізація цифрових рішень з європейськими стандартами для інтеграції в ЄС.

Отже, синергетичний ефект цифрової трансформації та політики її стимулювання в регіоні проявляється через ефективнішу взаємодію громадян, бізнесу та влади, зростання економічного потенціалу регіону, підвищення якості життя населення, стійкість до кризових явищ.

Список використаних джерел

1. Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 р. № 1351-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text> (дата звернення 19.11.2025).
2. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 р. № 940) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 19.11.2025).

УДК 657.6:004.9

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦЯ З ФОРЕНЗІК В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Рябчук О. Г.,

кандидатка економічних наук, доцентка,
доцентка кафедри обліку та аудиту
Державний податковий університет

Шуляченко Ю. С.,

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Державний податковий університет

Сучасна економіка дедалі більше переходить у цифровий формат, що зумовлює глибоку трансформацію усіх сфер господарської діяльності – від фінансового обліку до системи контролю та аудиту. Цифровізація не лише оптимізує процеси управління, а й створює нові ризики, пов'язані з кібершахрайством, маніпуляціями фінансовими даними та зловживаннями у корпоративному секторі. У таких умовах суттєво зростає роль форензіку як інструменту виявлення, запобігання та розслідування фінансових правопорушень.

Поняття «форензік» (forensic accounting, forensic audit) у сучасній науковій та практичній площині трактується як міждисциплінарний напрям діяльності, що поєднує елементи бухгалтерського обліку, аудиту, криміналістики, права та інформаційних технологій. Його сутність полягає у перетині економічного аналізу з юридичною доказовістю, що забезпечує об'єктивність і правову силу висновків експерта [1; 4].

Формування професійних компетентностей фахівця з форензік у сучасних умовах цифрової економіки є важливим і комплексним процесом, який поєднує теоретичні знання, аналітичне мислення та практичний досвід. Сучасний форензік-фахівець має бути не лише

обізнаним у бухгалтерському обліку, аудиті та фінансовому аналізі, а й добре орієнтуватися в питаннях права, інформаційних технологій, кібербезпеки та комунікації.

У табл. 1 представлено систему формування компетентностей фахівця з форензік в умовах цифрової трансформації економіки.

Таблиця 1

**Формування компетентностей фахівця
з форензік в умовах цифрової трансформації економіки**

Група компетентностей	Зміст компетентностей	Шляхи формування	Очікувані результати
Фахові (професійні)	Знання методів фінансового аналізу, аудиту, судово-бухгалтерської експертизи; розуміння механізмів фінансових шахрайств і маніпуляцій.	Вивчення спеціальних дисциплін (форензік, аудит, фінансовий аналіз, антикорупційний комплаєнс); практичні заняття, моделювання ситуацій.	Уміння ідентифікувати фінансові порушення, здійснювати аналіз і формувати обґрунтовані висновки.
Цифрові компетентності	Здатність застосовувати сучасні цифрові технології, аналітичні інструменти, програмне забезпечення для виявлення та аналізу цифрових доказів.	Курси з аналітики даних (Excel, Power BI, Python), кіберфорензіку, кібербезпеки; робота з цифровими платформами.	Володіння інструментами цифрового розслідування, обробка великих даних (Big Data), знання методів кіберзахисту.
Аналітичні та дослідницькі	Критичне мислення, аналітичний підхід до фактів, здатність оцінювати достовірність інформації та доказів.	Виконання дослідницьких завдань, аналіз реальних кейсів, участь у проєктах з форензік-розслідувань.	Аргументованість висновків, логічність мислення, вміння формувати доказову базу.
Правові компетентності	Знання законодавчих норм у сфері фінансів, аудиту, кіберзлочинності, комплаєнсу; розуміння юридичної відповідальності.	Вивчення правових дисциплін, тренінги з юридичних аспектів форензік-розслідувань, консультації з експертами-практиками.	Дотримання норм права, правомірність дій при зборі та аналізі доказів, етичність розслідувань.
Комунікативні	Уміння ефективно взаємодіяти з клієнтами, колегами, правоохоронними органами; навички публічних виступів і презентації результатів.	Тренінги з ділового спілкування, командна робота, підготовка звітів і презентацій.	Розвинуті комунікативні навички, здатність до чіткого та переконливого представлення матеріалів.

Джерело: розроблено авторами

Наведений у табл. 1 аналіз засвідчує, що професійна підготовка фахівця з форензік має бути комплексною та міждисциплінарною, охоплювати економічні, правові, інформаційно-технологічні та комунікативні аспекти діяльності.

Особливу увагу слід приділяти розвитку цифрових і аналітичних компетентностей, які забезпечують здатність працювати з великими масивами даних, цифровими доказами та сучасними інструментами розслідування економічних правопорушень. Водночас, правові та

комунікативні компетентності формують основу професійної відповідальності та доброчесності фахівця.

Формування вищезазначених компетентностей потребує системного методичного підходу, що передбачає інтеграцію навчальних дисциплін економічного, правового та ІТ-напрямів. Ефективними інструментами виступають активні методи навчання, такі як: кейс-метод, симуляційні вправи, віртуальні лабораторії, тренінги, а також проєктне навчання, орієнтоване на вирішення практичних кейсів, що сприяє розвитку критичного мислення, командної взаємодії та відповідальності [2].

Високий рівень практичної підготовки забезпечується через співпрацю з фахівцями-практиками – аудиторями, експертами з кібербезпеки, судово-економічними експертами, які залучаються до проведення майстер-класів і практикумів. Важливим орієнтиром для вдосконалення підготовки фахівців у цій сфері є міжнародні стандарти професійної освіти та сертифікації. Зокрема, організації ACFE (Association of Certified Fraud Examiners), IFA (Institute of Forensic Accountants) та IFAC (International Federation of Accountants) визначають вимоги до етичних норм, методів розслідування, структури компетентностей і професійної підготовки фахівців. Їхнє впровадження в українську освітню систему сприятиме формуванню конкурентоспроможних професіоналів, здатних діяти у складному середовищі цифрової економіки та забезпечувати високий рівень фінансової безпеки [2; 4].

Формування таких компетентностей має стати стратегічним завданням системи вищої освіти України. Освітні програми повинні інтегрувати дисципліни економічного, правового та інформаційно-аналітичного спрямування, включати практичні модулі, кейс-методи, симуляційні завдання та проєктну діяльність. Важливим є також залучення практиків – судових експертів, аудиторів, спеціалістів із кібербезпеки – до освітнього процесу, що сприятиме формуванню реальних навичок розслідування фінансових правопорушень.

Фахівець з форензик у цифрову епоху має стати гарантом прозорості, достовірності та безпеки фінансової інформації. Його діяльність сприятиме підвищенню довіри до інституцій, зміцненню економічної безпеки держави та розвитку культури фінансової доброчесності у цифровому середовищі.

Таким чином, ефективне формування компетентностей з форензик потребує інтеграції освітніх програм, цифрових технологій та практичного досвіду, що у сукупності сприяє підготовці конкурентоспроможного фахівця, здатного діяти в умовах динамічної цифрової економіки.

Список використаних джерел:

1. Мельничук І. Форензик як форма попередження фінансових правопорушень. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-42>
2. Мисник К. П. Інтеграція механізму цифрового економічного форензика в систему управління підприємствами. *Економіка промисловості*. 2024. № 2 (106). С. 64-76. URL: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/items/39e29df7-462d-4c90-bdbf-2071eeebbd33> (дата звернення: 31.10.2025).
3. Стецюк О., Чубай В. Способи запобігання та виявлення фінансового шахрайства на підприємстві. *Молодий вчений*. 2023. № 3 (115). С. 120-127. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-3-115-23>
4. Шалімова Н. С., Козаченко Я. В. Трансформація підходів до впровадження внутрішнього аудиту в сучасних бізнес-структурах: забезпечення впевненості, комплаєнс, форензик. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2024. № 12(45). С. 307-318.